

Základní škola, Ostrava-Poruba, Ukrajinská 1533, příspěvková organizace

Obsah vzdělávacího programu ŠD:

„VZDĚLÁVACÍ PROGRAM ŠKOLNÍ DRUŽINY“

- Motto ŠD – „Hra není ztráta času“

Identifikační údaje:

- Název: školní družina
- Adresa: Ukrajinská 1533 Ostrava-Poruba 708 00
- Ředitel: Mgr. Petr Neshoda
- Vedoucí vychovatelka: Miroslava Janíková
- Telefony: 596 965 640, 702 219 465
- E-mail: zs@zsukrajinska.cz
- Webové stránky: www.zsukrajinska.cz
- provozní doba: 6.00 – 8.00 hod., 11.30– 16.30 hod.
- Platný od 1. 9. 2025

Charakteristika školní družiny:

- Poloha ŠD: v městské části Ostrava-Poruba
- Využívané prostory a umístění ŠD:
oddělení číslo I. – V. jsou umístěna v samostatné budově společně se školní jídelnou, VI. – VIII.. oddělení se nachází v hlavní budově školy
- Vybavení prostor ŠD:
Oddělení se nachází v samostatných místnostech vybavených místy k sezení a prostory ke hraní a odpočinku. Všechna oddělení v budově ŠD jsou vybavena novým nábytkem. V oddělení III. a V. se nachází multimediální tabule (tyto třídy v dopoledních hodinách slouží jako místnosti pro vyučování dětí s PAS). V oddělení I. a II. jsou umístěny televize. V budově ŠD je vybudovaná malá relaxační místnost Snoezelen. Výzdoba školní družiny se pravidelně obměňuje, podílí se na ní všechny vychovatelky společně s dětmi.
Všechny vnitřní i vnější prostory splňují hygienické a bezpečnostní normy.
Kapacita ŠD je 155 žáků. V současné době jsou ve školní družině 4 běžná oddělení, 2 speciální oddělení pro děti s poruchou PAS a 2 oddělení Montessori.
- Co dětem umožňujeme:
 - pestrou nabídku zájmových, rekreačních a odpočinkových činností a spontánních aktivit v jednotlivých odděleních, v tělocvičně školy a na školním hřišti
 - odchod do školních kroužků i následný návrat do ŠD pod dohledem vedoucích zájmových kroužků (což je výhodou hlavně pro zaměstnané rodiče)
 - pravidelnou účast na akcích ve spolupráci s Domem dětí a mládeže na Polské ulici
 - účast na akcích pořádaných Centrem volného času na ulici Vietnamské
- Výhody naší ŠD:
 - samostatná budova s jídelnou
 - tři třídy jsou využívány pouze pro potřeby školní družiny
 - možnost využívání velkého, prostorného a udržovaného hřiště
 - možnost 1x týdně využívat školní tělocvičnu
 - relaxační místnost (využívaná hlavně dětmi se speciálními potřebami)

- smíšená oddělení různých věkových kategorií umožňující společný pobyt sourozenců nebo kamarádů v jedné třídě

Charakteristika pedagogického sboru:

- Počet vychovatelek: 8
- Jejich kvalifikace a odbornost odpovídá potřebám školní družiny i speciálních oddělení.
- Další vzdělávání: vychovatelky dbají na svůj odborný růst a soustavně se vzdělávají - samostudium, kurzy, školení, semináře.
- Charakteristika vztahu vychovatelek k rodičům:
 - otevřenost
 - oboustranná důvěra
 - vstřícnost
 - ochota
 - respekt

Vychovatelky chrání soukromí rodiny, zachovávají patřičnou mlčenlivost, jednají s rodiči ohleduplně, taktně a diskrétně. Zvolený přístup je individuální prostřednictvím osobního kontaktu, družinových notýsků, přes webovou aplikaci Bakaláři, telefonátů, třídních schůzek. Informace pro rodiče jsou umístěny i na webových stránkách školy v sekci školní družiny, kde lze najít i prezentaci práce školní družiny.
- Charakteristika vztahu vychovatelek k dětem:
 - kladný
 - přátelský
 - individuální s odpovídající mírou empatie

Vychovatelky sledují konkrétní potřeby a zájmy jednotlivých dětí, odpovídajícím způsobem na ně reagují.

Charakteristika ŠVP ŠD:

ŠVP ŠD je koncipován tak, aby dětem bylo umožněno:

- kvalitní využívání volného času
- účast na družinových akcích
- účast na akcích pořádaných DDM a CVČ
- 1 x týdně sportovní vyžití v tělocvičně školy
- pobyt na školním hřišti
- využívání dětského hravého areálu na V. obvodu či CVČ
- účast na plánování činností v jednotlivých odděleních
- seznámení s pravidly a zásadami zdravému životnímu stylu
- vedení k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem
- poznávání a rozvíjení svých schopností a reálných možností
- posilování komunikačních dovedností a schopnosti poznávání
- rozvíjení kreativity
- posilování schopnosti kooperace

Vychovatelky respektují obecné pedagogické zásady - zejména přiměřenost, názornost, dobrovolnost, aktivitu, zajímavost, zájmovost.

Práce se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami

1. Žáci s Aspergerovým syndromem, vysoce funkčním a autismem a žáci s vadou řeči jsou zařazeni do dvou speciálních oddělení, kde s nimi pracují paní vychovatelky s odborným vzděláním s pomocí asistentek.

Činnost speciálního oddělení je zaměřena s ohledem na možnosti a potřeby specifické pro děti s PAS.

2. Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami pod dozorem specializovaných vychovatelek využívají relaxační místnost Snoezelen, která je umístěná v budově ŠD.

Tato multifunkční relaxační metoda je realizována v příjemném a upraveném prostředí pomocí světelných a zvukových prvků, vůní a hudby. Jejím cílem je vyvolání smyslových pocitů, uklidnění a uvolnění.

3. Žákům se speciálními vzdělávacími potřebami je v rámci integrace umožněno docházet za svými kamarády do různých oddělení nebo se zapojovat do akcí a činností pořádaných ŠD nebo jinými subjekty (např. DDM).

4. Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami využívají ke sportovním a tělovýchovným činnostem společně s ostatními dětmi školní hřiště či tělocvičnu.

5. Školní družina není plně bezbariérová. Do přízemí je možno využít nájezdovou rampu. V přízemí ŠD se nacházejí šatny, toalety a vstup do školní jídelny. Jednotlivá oddělení jsou však umístěna v 1. patře, což výrazně ztěžuje přepravu hendikepovaného žáka při využití schodolezu.

Období školního roku je rozděleno na 4 úseky podle ročních období.

Téma – Podzim

Tematické okruhy

- režim a vnitřní řád školní družiny, poučení o kázni a bezpečnosti v průběhu celého školního roku, seznámení dětí 1. tříd s prostorami ŠD a jídelny
- sport, tělovýchova a relaxace – sportování na školním hřišti, jóga, relaxační odpoledne
- poznávání přírody (ovoce, zelenina, práce s přírodním materiálem), výlety do okolí (pozorování změn v přírodě), zvířata, konstruktivní hry, práce s knihou, s encyklopedií, dramatická výchova, sběr přírodnin na výtvarnou a pracovní činnost
- Halloween – duchové a strašidla: výtvarná a pracovní činnost, zábava, hry, soutěže
- hudební činnost – nácvik písní, karaoke
- zábavné akce v DDM
- výtvarná a pracovní činnost – práce s papírem, přírodninami, kombinované techniky
- společenská výchova – správné a bezpečné chování v kolektivu, ve ŠD, na vycházkách, v tělocvičně, na školním hřišti, na akcích pořádaných ve ŠD i mimo ni
- vědomostní a zábavné soutěže

Věk

- 6 – 11 let

Pomůcky

- knihy, encyklopedie, kytara, sportovní pomůcky, odborná literatura, křížovky, jazykolamy, výtvarné potřeby, multimediální tabule, dětské hudební nástroje

Cíle

- získávání a rozvíjení klíčových kompetencí
- rozvíjení smyslového vnímání
- vyhledávání informací
- účelné trávení volného času
- kladný vztah k hudbě, vnímání tónů a rytmů
- rozvíjení koordinačních schopností
- seznámení se s živou a neživou přírodou
- vytváření správného vztahu k okolí
- společenská výchova

Obsah

- seznámení se s materiálem a jeho zpracováním
- procvičování koordinace pohybu celého těla
- nácvik písní, zpěv jednotlivě i ve skupinách
- povídání o přírodě a zvířatech podle přání a volby dětí

Metody práce

- komunikace, kresba, poslech, zpěv, soutěž, hra, relaxace

Formy

- skupinová
- individuální
- příležitostná

Téma – Zima**Tematické okruhy**

- modelování, práce s přírodninami, práce s papírem, kolorovaná kresba, kombinovaná technika
- dramatizace
- zpěv – soutěž v Karaoke
- poslech hudby – koledy, oblíbené písně
- oslava Mikuláše : čertovsko – andělské rejdní, diskotéka, soutěže
- vánoční tematika: lidové zvyky a tradice, oslava Vánoc u nás i ve světě, zdobení stromečku, výtvarné dílničky, oslava Vánoc v jednotlivých odděleních

- sport - radovánky na sněhu, bezpečnost, prevence zimních úrazů, využití školní tělocvičny a školního hřiště
- relaxace a jóga
- soutěže a zábavné hry
- využívání školní kuchyňky
- Valentýn – výtvarné dílničky
- příroda v zimě, péče o volně žijící zvířata a ptáky

Věk

- 6 – 11 let

Pomůcky

- přírodní materiál, výtvarný materiál, svíčky, knihy, hudební nástroje, audiovizuální technika, multimediální tabule, sníh, plastelína, maňásci, encyklopedie, knihy s vánoční tematikou, sportovní nářadí a náčiní

Cíle

- získávání a rozvíjení klíčových kompetencí
- rozvíjení jemné motoriky
- rozvíjení citu pro estetiku
- rozvíjení paměti – zraková, sluchová, pohybová
- prevence úrazů, péče o zdraví (vitamíny, otužování)

Obsah

- přesné myšlení, bohatá slovní zásoba
- vánoční výzdoba, výroba dárečků

Metody práce

- individuální tvořivost, interakce v kolektivu
- mediální výchova, využití individuálních schopností a zkušeností
- poslech

Formy

- skupinová
- individuální
- příležitostná

Téma – Jaro

Tematické okruhy

- jarní květena, změny v přírodě
- svátky jara a velikonoční dekorace
- Den matek
- práce s přírodním a výtvarným materiálem

- sportovní aktivity na školním hřišti a v tělocvičně
- zpěv a recitace
- dopravní činnost – kvízy, soutěže
- ekologie, třídění odpadků

Věk

- 6 – 11 let

Pomůcky

- Velikonoční symboly, knihy, odborná literatura, křížovky, hry, audiovizuální technika, multimediální tabule, sportovní náčiní, přírodní a výtvarný materiál, didaktické pomůcky, dopravní koberec, dopravní značky, kytara a ozvučné hudební nástroje

Cíle

- rozvíjení pohybového aparátu, zvyšování fyzické zdatnosti, relaxace
- vedení k ochraně životního prostředí, seznámení se s následky špatného zacházení s přírodou
- seznámení se s pravidly silničního provozu a jejich využití v praxi
- podpora zájmu o zpěv a recitaci
- prohlubování manuálních dovedností a zručnosti, procvičování jemné motoriky
- rozvíjení estetiky, citu pro barvy a vkusu

Obsah

- vycházky, soutěže na dopravním hřišti MŠ Ukrajinská
- kresba pastely, práce s papírem a přírodním materiálem, prostorové vyjádření (modelování, sádra), kombinovaná technika
- pěvecká a recitační soutěž
- ekologické odpoledne

Metody práce

- praktické činnosti, hra, soutěž
- poslech, beseda
- individuální tvořivost
- kolektivní spolupráce

Formy

- skupinová
- individuální
- příležitostná

Téma – Léto

Tematické okruhy

- zvířata, přírodní zajímavosti
- společenské hry a kvízy
- zdravotověda
- sport, tělovýchovné aktivity na školním hřišti, lehkooatletický trojboj
- práce s drobným materiálem, kresba, práce s papírem
- hudebně pohybová průprava
- Den dětí
- vědomostní soutěže, kvízy
- zábavný piknik s diskotékou

Věk

- 6 – 11 let

Pomůcky

- mapa, encyklopedie, časopisy, lékárnička, sportovní nářadí, výtvarné potřeby, hudební nástroje, křížovky, sudoku, audiovizuální technika, multimediální tabule, výtvarný materiál

Cíle

- získávání a rozvíjení klíčových kompetencí
- účelné trávení volného času
- uplatňování dosažených vědomostí a poznatků
- rozvíjení představivosti a fantazie
- výchova k zdravé soutěživosti, potlačování nesportovního chování

Obsah

- lehkooatletický trojboj
- kresba křídou na chodník v okolí školy
- vědomostní soutěže
- první pomoc, prevence úrazů

Metody práce

- hra, soutěž, komunikace

Formy

- příležitostná
- pravidelná
- skupinová
- individuální

Během vzdělávání účastník rozvíjí tyto klíčové kompetence

▪ Kompetence k učení

- rozvíjí samostatné logické myšlení
- rozvíjí dosavadní znalosti, schopnosti a talent
- učí se správně vnímat, používat ladění barev a tónů při VV
- odhaduje své síly, učí se hodnotit své osobní pokroky i oceňovat výkony druhých
- práci dokončí
- učí se ohleduplnosti ke svému okolí
- vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení je využívá v tvůrčích činnostech a v praktickém životě
- využívá her k učení
- získané vědomosti uplatní v praktických situacích
- poznává smysl a cíl učení, umí posoudit vlastní pokrok
- používá jednoduché textové zdroje - knihy, časopisy

▪ Kompetence k řešení problémů

- nenechá se odradit případným neúspěchem
- samostatně řeší problémy, volí vhodné způsoby řešení
- přijímá odpovědnost za výsledek
- rozvíjí čestné chování, uplatňuje pravidla fair play
- dokáže popsat problém a svěřit se, při řešení složitějšího problému požádá o radu a řídí se jí
- umí říci „ne“ na nevhodné aktivity
- všímá si dění i problémů v bezprostředním okolí a adekvátně na ně reaguje
- chápe, že vyhýbat se problémům nevede k cíli
- nebojí se chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu, snaží se chybu napravit

▪ Kompetence komunikativní

- vyjadřuje se srozumitelně v ústním projevu a umí vést dialog, hovoří ve vhodně formulovaných větách
- formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém směru
- rozvíjí řečový projev a sociální chování
- dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, sportovními)
- rozumí obsahu sdělení a přiměřeně reaguje
- dovede využívat informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audio)

▪ Kompetence sociální a personální

- rozvíjí, usměrňuje a upevňuje správné kulturní, společenské a hygienické návyky
- rozvíjí cítění k lidem a životním hodnotám
- chápe důležitost rodiny, přátel, pomoci
- umí aktivně spolupracovat
- v rámci skupiny třídí a vyhledává v dostupných materiálech potřebné informace

- podílí se na utváření příjemné atmosféry mezi osobami - kolektiv
- při práci ve skupině se dokáže podělit o pomůcky a materiál
- účinně spolupracuje ve skupině
- spolupodílí se na společných rozhodnutích a dodržuje dohodnutá pravidla

▪ **Kompetence občanské a pracovní**

- orientuje se v základních aktivitách
- uplatňuje a posiluje zdravé sebevědomí
- má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení
- udržuje po celou dobu své činnosti pracovní místo v pořádku
- vybírá si činnosti dle svého zájmu a rozvíjí je
- respektuje řád školní družiny
- odpovědně přistupuje k úkolům a povinnostem
- používá základní normy společenského chování
- dbá na zdraví své i druhých
- pečuje o životní prostředí
- rozvíjí kladný vztah k práci

Společné akce:

- vědomostní soutěže
- pěvecké soutěže
- výtvarné soutěže
- pravidelná vánoční posezení
- sportovní akce a soutěže
- přírodovědné soutěže
- dopravní soutěže
- oslava Dne dětí
- akce s ekologickou tematikou
- tematicky zaměřené akce
- akce pořádané DDM a CVČ

Organizace školní družiny

Provoz a režim školní družiny:

- Od – do: 6.00 - 8.00 hod. 11.30 - 16.30 hod.
- univerzální režim s možností úprav v jednotlivých odděleních

Aktivity školní družiny:

- pravidelné – výtvarná a pracovní, hudební, sportovní a pohybová, dramatická, společenskovední, přírodovědná, estetická, zdravotní, dopravní, odpočinková a rekreační
- příležitostné – spolupráce s knihovnou, CVČ, DDM, jarmark, tvůrčí dílny, tematicky zaměřené akce
- spontánní - reakce na individuální situaci
- odpočinkové – četba, relaxace, individuální hry dle vlastního výběru dětí, poslech, jóga, stolní a společenské hry
- příprava na vyučování – formou didaktických her, četby, kvízů, křížovek, sudoku

. Vnitřní řád pro vychovatelky:

- povinnosti vychovatelek vyplývají z platných zákonů, směrnic a metodických pokynů MŠMT ČR pro ŠD, ze zákoníku práce a vlastního organizačního řádu ŠD při ZŠ Ukrajinská 1533
- pracovní doba vychovatelek je 40 hodin týdně, z toho přímé práce 28 hodin (při plném úvazku)
- rozvržení pracovní doby stanoví ředitel ve spolupráci s vedoucí vychovatelkou na základě potřeb provozu ŠD
- nástup na pracoviště je vždy 15 minut před zahájením výchovné činnosti
- před zahájením přímé práce s dětmi jsou vychovatelky povinny připravit si všechny pomůcky na zaměstnání
- vychovatelky zodpovídají za svěřené pomůcky, zapůjčenou didaktickou techniku, zařízení přidělené místnosti

Dokumentace školní družiny

- zápisní lístky
- docházkový list v jednotlivých odděleních na jednotlivé měsíce
- třídní kniha
- docházkový sešit pro zaznamenávání dočasné docházky u ranní družiny
- tematické plány jednotlivých oddělení
- vzdělávací program školní družiny
- vnitřní řád ŠD

Pravidla styku s rodiči:

Spolupráce s rodiči je uskutečňována prostřednictvím družinových notýsků, přes webovou aplikaci Bakaláři, osobním jednáním a dle potřeby i účastí vychovatelky na třídních schůzkách.

Práva a povinnosti žáků a zákonných zástupců:

- Práva a povinnosti žáků a jejich zákonných zástupců – viz aktuální vnitřní řád ŠD.
- Dítě je jedinečnou osobností a bude respektováno. Stejně tak bude dítě respektovat své spolužáky a učitele.
- Chceme, aby mezi žáky a pedagogickými pracovníky byl partnerský vztah založený na vzájemné úctě, důvěře a spolupráci.
- Chování, které by bylo prokázáno jako projevy šikany, rasismu nebo xenofobie nelze tolerovat a bude považováno za velmi vážný přestupek.
- Žák dodržuje základní společenská a morální pravidla, která vycházejí z platného školního řádu.
- Žáci ve školní družině udržují pořádek a čistotu, přezouvají se a zacházejí šetrně se školními pomůckami a hračkami.
- Své věci si žáci ukládají v šatně. Nedoporučuje se nosit do školní družiny peníze a cenné věci (mobil, chytré hodinky, osobní hračky, tablet, koloběžku, sportovní potřeby, peníze apod.) V případě, že si žák tyto věci přinese, je sám za ně zodpovědný. V době pobytu ve školní družině musí mít žák mobilní telefon vypnutý, nefotit a nenahrává. Rovněž je každý žák zodpovědný za svůj čip či kartu na oběd.

Podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví

- hygiena – každé oddělení je vybaveno tekutým mýdlem a zásobníkem s papírovými utěrkami
- toalety jsou opatřeny tekutým mýdlem a papírovými utěrkami
- pitný režim je zajišťován po celou dobu pobytu dětí ve školní družině
- prostředí odpovídá platným hygienickým normám
- děti jsou poučeny o kázni a bezpečnosti a ochraně zdraví v průběhu celého školního roku, při sportovních akcích, při pobytech mimo školní družinu a družinových akcích
- prostředky první pomoci jsou umístěny ve skříňce mimo dosah dětí v kabinetě školní družiny (plně vybavená lékárnička)
- jsou učiněna všechna opatření, aby nebezpečí úrazu bylo minimalizováno

Evaluace

Na konci školního roku vychovatelky provádějí zhodnocení tematických plánů jednotlivých oddělení, vyhodnocení školního vzdělávacího programu a jeho funkčnosti.

Metody evaluace:

- rozhovory a konzultace
- pracovní porady
- diskuze
- hospitace
- pozorování
- rozbor dokumentace vychovatelek
- dotazník pro vychovatelky, rodiče a děti
- porovnávání výsledků s plánovanými cíli
- prezentace školní družiny
- sledování odborného růstu vychovatelek
- inspekční zprávy

Kritéria hodnocení:

- vychovatelky se chovají podle zásad zdravého životního stylu, jsou dětem vhodným příkladem
- vychovatelky respektují potřeby a individualitu dítěte
- žáci se cítí ve školní družině bezpečně, jistě a spokojeně
- vychovatelky vedou žáky k samostatnosti, zdvořilosti, toleranci, ohleduplnosti, přátelství
- žáci nacházejí ve školní družině potřebný klid, bezpečí i soukromí
- volnost žáků je dobře vyvážena s nezbytnou mírou omezení
- žáci dostávají jasné a srozumitelné pokyny
- evaluační činnost vychovatelek je smysluplná a užitečná, z jejich výsledků vyvozují závěry pro svou další práci
- žáci mají dostatek prostoru i času na spontánní hru

SWOT analýza:

S – silné stránky

- družinové akce
- samostatná budova ŠD
- relaxační místnost
- školní hřiště
- spolupráce se školou
- dobrá vybavenost výtvarným materiálem
- třídy s TV, audiovizuální technikou
- využívání prostor školy (tělocvična, knihovna, kuchyňka, počítačová učebna)

O – příležitosti

- možnost grantu
- spolupráce s knihovnou Vietnamská
- spolupráce s Centrem volného času
- spolupráce s DDM Polská

W – slabé stránky

- odchody a návraty dětí do kroužků ruší činnosti v odděleních
- na školním hřišti chybí pískoviště, průlezky
- ve dvou odděleních probíhá školní výuka

T – hrozby

- nekázeň, šikana, drobné krádeže
- nesnadná komunikace s některými rodiči
- neochota některých žáků spolupracovat v kolektivu, zapojit se do činností
- agresivita

Aktualizováno: 15. 9. 2025

Miroslava Janíková
vedoucí vychovatelka ŠD